

בית מדרש נעימ"ה של קהילת דגל יהודה
בהנחיית סיימון מונטגיו

הן הם יודו ויברכו על ברכות ותפילות

ברכת הגומל שיעור א'

בבלי ברכות נד ב

אמר רב יהודה אמר רב ארבעה צריכין להודות יורדי הים הולכי מדברות ומי שהיה חולה ונתרפא ומי שהיה חבוש בבית האסורים ויצא.

יורדי הים מנלן (מניין)? יורדי הים באניות וגו' המה ראו מעשי ה' ואומר ויעמד רוח סערה יעלו שמים ירדו תהומות ואומר יחוגו וינועו כשכור ואומר ויצעקו אלה' בצר להם ומצוקותיהם יוציאם ואומר יקם סערה לדממה ואומר וישמחו כיישתקו ואומר יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם.

הולכי מדברות מנלן? דכתיב תענו במדבר ביישימון דרך עיר מושב לא מצאו ויצעקו אלה' וידריכם בדרך ישרה יודו לה' חסדו.

מי שחלה ונתרפא דכתיב אולים מדרך פשעם ומעונותיהם יתענו כל אכל תתעב נפשם וגו' ויצעקו אלה' בצר להם וגו' ישלח דברו וירפאם וגו' יודו לה' חסדו.

מי שהיה חבוש בבית האסורין מנלן? דכתיב ישבי השף וצלמות וגו' כיהמרז אמריאל וגו' ואומר ויכנע בעמל לבם וגו' ואומר ויצעקו אלה' בצר להם ואומר יוציאם מחשף וצלמות וגו' ואומר יודו לה' חסדו.

מאי מברך? אמר רב יהודה ברוך גומל חסדים טובים. אביי אמר וצריך לאודווי קמי עשרה (צריך להודות לפני 10) דכתיב וירממוהו בקהל עם וגו'. מר זוטרא אמר ותרין מינייהו (שניים מהם) רבנן שנאמר ובמושב זקנים יהללוהו.

הדו לה' בִּי־טוֹב כִּי לְעוֹלָם חֲסָדוֹ:
 יֹאמְרוּ גְאוּלֵי ה' אֲשֶׁר גָּאֵלָם מִיַּד־צָר:
 וּמֵאֲרָצוֹת קִבְצָם מִמִּזְרַח וּמִמַּעֲרָב מִצְפוֹן וּמִיָּם:

תָּעוּ בַמִּדְבָּר בִּישִׁימוֹן דָּרָךְ עִיר מוֹשָׁב לֹא מִצָּאוּ:
 רַעֲבִים גַּם־צִמְאִים נִפְשָׁם בָּהֶם תִּתְעַטֵּף:
 וַיִּצְעֲקוּ אֱלֹהֵי בָצָר לָהֶם מִמִּצְקוֹתֵיהֶם יִצִּילֵם:
 וַיִּדְרִיכֵם בְּדָרָךְ יִשְׂרָאֵל לִלְכֹת אֶל־עִיר מוֹשָׁב:
 יוֹדוּ לַה' חֲסָדוֹ וּנְפִלְאוֹתָיו לְבָנֵי אָדָם:
 כִּי־הִשְׁבִּיעַ נֶפֶשׁ שִׁקְקָה וּנְפֶשׁ רַעֲבָה מִלֹּא־טוֹב:

יִשְׁבִּי חֲשֵׁךְ וְצִלְמוֹת אֲסִירֵי עֲנִי וּבְרָזֶל:
 כִּי־הִמְרוּ אִמְרֵי־אֵל וַעֲצַת עֲלִיזוֹן נֶאֱצוּ:
 וַיִּכְנַע בְּעַמֶּל לֶבָם כְּשִׁלּוֹ וְאִין עֹזֵר:
 וַיִּזְעֲקוּ אֱלֹהֵי בָצָר לָהֶם מִמִּצְקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם:
 יוֹצִיאֵם מִחֲשֵׁךְ וְצִלְמוֹת וּמוֹסְרוֹתֵיהֶם יִנְתַּק:
 יוֹדוּ לַה' חֲסָדוֹ וּנְפִלְאוֹתָיו לְבָנֵי אָדָם:
 כִּי־שָׁבַר דְּלִתּוֹת נְחֹשֶׁת וּבְרִיחֵי בְרָזֶל גָּדַע:

אֲוִלִים מִדָּרָךְ פִּשְׁעָם וּמַעֲוֹנֹתֵיהֶם יִתְעַנּוּ:
 כֹּל־אֲכָל תִּתְעַב נִפְשָׁם וַיִּגְעוּ עַד־שַׁעֲרֵי מוֹת:
 וַיִּזְעֲקוּ אֱלֹהֵי בָצָר לָהֶם מִמִּצְקוֹתֵיהֶם יוֹשִׁיעֵם:
 יִשְׁלַח דְּבָרוֹ וַיִּרְפָּאֵם וַיִּמְלֹט מִשְׁחִיתוֹתָם:
 יוֹדוּ לַה' חֲסָדוֹ וּנְפִלְאוֹתָיו לְבָנֵי אָדָם:
 וַיִּזְבְּחוּ זִבְחֵי תוֹדָה וַיִּסְפְּרוּ מַעֲשָׂיו בְּרִנָּה:

יִרְדֵי הַיָּם בְּאֲזִיּוֹת עֲשֵׂי מִלְּאכָה בְּמֵים רַבִּים: ז
 הִמָּה רָאוּ מַעֲשֵׂי ה' וּנְפִלְאוֹתָיו בְּמִצּוֹלָה: ז
 וַיֹּאמֶר וַיַּעֲמֵד רוּחַ סַעֲרָה וַתְּרוּמָם גְּלִיו: ז
 יַעֲלוּ שָׁמַיִם יִרְדּוּ תְהוֹמוֹת זַפְשָׁם בְּרָעָה תִתְמוּגָג: ז
 יִחוּגוּ וַיִּזְעוּ כְּשֹׁכֹר וְכֹל־חֲכֵמָתָם תִּתְבַּלַּע: ז
 וַיִּצְעֲקוּ אֱלֹהֵי בָצָר לָהֶם וּמִמִּצְקוֹתֵיהֶם יוֹצִיאֵם: ז
 יָקָם סַעֲרָה לְדַמְמָה וַיַּחֲשׂוּ גְלִיהֶם:
 וַיִּשְׁמְחוּ כִּי־יִשְׁתַּקּוּ וַיִּנְחַם אֶל־מַחוּז חֲפָצָם:
 יוֹדוּ לַה' חֲסָדוֹ וּנְפִלְאוֹתָיו לְבָנֵי אָדָם:
 וַיִּרְמְמוּהוּ בְּקֹה־לֵעָם וּבְמוֹשָׁב זְקֵנִים יִהְלֹוהוּ:

אורחות חיים חלק א דין מה שמוסיפין בשני ובחמישי אחר י"ח אות כד

שאנו בגלות כשה פזורה כל היום חייבים אנו לתת הודאה לשם יתברך שלא נתננו טרף לשיניהם. והיוצא מבית האסורים. והחולה שנתרפא ... וצריכין להודות בפני עשרה או יותר שנאמר וְיִרְמְמוּהוּ בְּקֶהֱלֵעַם ועל זה נהגו להודות אחר קריאת התורה לפי שגם הוא בעשרה או יותר.

ואם היה צריך להודות מברך בא"י אמ"ה הגומל לחייבים טובות שגמלני כרחמיו וכרוב חסדיו ועונין החזן וכל השומעים אמן. ואח"כ אומר צור שגמלך כל טוב הוא יגמלך חן וחסד סלה אמן. ארבעה הם צריכים להודות יורדי הים והולכי מדברות כשמגיעין ליישוב ויש שנותנין שיעור להליכתן עד פרסה. והטעם כיון

כנסת הגדולה לחכם בניבנשתי, אורח חיים סימן ריש

אשה לעמוד בפני האנשים דכל כבודה בת מלך פנימה, אין טענה זו היא מספקת לפטרה מברכה שנתחייבה בה. ועוד שהרי אפשר לאשה לעמוד בבית הכנסת של נשים ולברך ברכת הגומל וישמעו האנשים בבית הכנסת שלהם

אמר המאסף תמה אני על מנהג העולם שנהגו שאין הנשים מברכות ברכת הגומל, ויראה לי דמנהג בטעות הוא דכיון דברכת הודאה היא זו, מי פטר לנשים מברכה זו? ואי משום שצריך לאודווי באנפי עשרה ותרי מינייהו רבנן ואין כבודה של

חסד לאלפים של חכם אליעזר פאפו סימן ריש

לבדו, שהנחהו לבטח, על דרך שפירש המפרש במאמר המשורר אָתָּה סֵתֶר לִי מִצָּר תִּצְרְנִי, רוצה לומר שלא ראתה עיני צרה, רְנִי פִּלְטָתְסוּבְבִנִי סֵלָה (תהלים לב ז)

ומה נואלו אותם הולכי דרכים שכאשר הולכים לבטח דרכם אין שום פגע רע חושבים שאין מקום להודות, ואין מברכין הגומל, ולו חכמו ישכילו שיותר ויותר יש להודות לעושה נפלאות גדולות

אישים

ארחות חיים

חכם אהרון הכהן, מאה 13-14, מלוניל שבפרובנס. היה בין מגורשי צרפת ב־1306 ועבר לאי מיורקה. ספרו אורחות חיים הוא אחד החיבורים ההלכתיים הגדולים וחשובים לפני הטור והשולחן ערוך.

חכם חיים בנבנישתי 1603-1673 (מלוקט מתוך אתר החכם היומי)

חכם חיים בנבנישתי, המכונה גם 'כנסת הגדולה', נולד לאמו ולאביו ישראל בשנת שס"ג (1603) בקושטא.

הוא למד מפי סבו, חכם משה בנבנישתי, ומפי חכם יוסף מטראני, חכם יוסף סאמיגה וחכם צמח נארבוני.

בשנת שפ"ד (1624), בהיותו בן 21, נבחר למועצת הזקנים של קושטא ... ובשנת תכ"ו (1666) החל לכהן כרבה של איזמיר.

הוא תמך לתקופה מסויימת במשיח השקר שבתי צבי אבל אחרי שהוא התאסלם, חזר בו חכם חיים בנבנישתי מהתמיכה בו, ועמד בראש הרבנים שלחמו במאמיני שבתי צבי. על אף תקופת התמיכה שלו בשבתי צבי, מעמדו של חכם חיים בנבנישתי בעולם ההלכה לא נפגע, והוא נחשב לאחד הפוסקים הגדולים שקמו לעם ישראל.

חיבוריו כוללים את כרכי הכללים ההלכתיים 'כנסת הגדולה', שאלות ותשובות 'בעי חיי', חידושים על הש"ס 'חמרא וחיי', ספר הלכות פסח בשם 'פסח מעובי'ן' ופירוש על ספר מצוות גדול בשם 'דינא דחיי'.

חכם אליעזר פאפו 1761-1828 (מתוך אתר החכם היומי)

חכם אליעזר פאפו, המכונה ה'פלא יועץ', נולד בסרייבו שבבוסניה, לאימו לאביו חכם יצחק, בשנת תקמ"ו. הוא התחנך אצל רבותיו - חכם אליהו חיון וחכם משה דנון. כבר בילדותו נודע בשקדנותו הרבה על התורה, נהג בפרישות ובטהרה, ועסק גם בגמילות חסדים. בשנת תק"ף (1820) החל לכהן כרב ואב בית דין בקהילת סיליסטרה (בולגריה), ולה הקדיש את רוב זמנו. כראש הקהילה הנהיג קופת גמילות חסדים עבור אנשי הקהילה, פעל להשכנת שלום בין איש לאשתו, לגישור בין אדם לחברו, ולצמצום המחלוקות בין תלמידי החכמים.